

Příběh o Včelaření

Autor: Mgr. K. Poskočilová

Vytvořeno v období: 1.9.2011 – 31.1.2012

Ročník: 6.

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

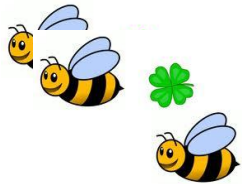
Vzdělávací obor: Přírodopis

Anotace: Část uceleného souboru učebních materiálů seznamujících žáky se základními poznatky ze znalostí přírody a lidské činnosti závislé na přírodních materiálech.

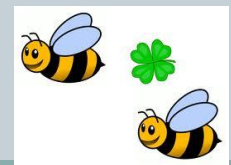
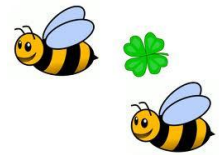
Použité Zdroje

- *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-2012 [cit. 2012-01-09]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C4%8Dela%C5%99stv%C3%AD>
- Včelařství. *Muzeum včelařství* [online]. 2012 [cit. 2012-01-09]. Dostupné z: www.vcelari-lounovice.cz/muzeum-vcelarstvi-podblanicka

LOUŇOVICE POD BLANÍKEM VČELAŘSKÉ MUZEUM

MUZEUM VČELAŘSTVÍ PODBLANICKA

- Muzeum bylo založeno v roce 2003, zakladatelem byl OV včelařů Českého svazu v Benešově a obec Louňovice pod Blaníkem
- Muzeum je umístěno v objektu vedle louňovického raně barokního zámku z roku 1652

Muzeum včelařství

Expozice je tvořena předměty a pomůckami, které používali včelaři na území Podblanicka.

Můžeme zde vidět: figurální úl z 18. století, různé úly našich předků (dlabané, budečáky, almárky, ležany) různé typy medometů, doklady o včelařství a včelařskou literaturu, zdi zdobené včelařským kalendářem

Nejzajímavější je prohlížečí úl, kde je vidět (očíslovaná) královna, pohled na život a práci včel v úle

historie Včelařství

Včelařství má prastarou historii.

Za dávných dob bývalo v lesích hodně divokých včel, jež měly mnoho medu a vosku v dutých stromech nebo ve skalních rozpuklinách.

Místo, kde se včely usadily, nazývali naši předkové „brť“.

Lidé, kteří uměli divoké včely vyhledat a na jiné místo je přenést, se nazývali „brtníci“.

Historie včelařství

- Brť je přirozená hnízdní dutina v kmenu stromu.
- U nás se včelařství (brtnictví) provozovalo do 12. až 13. století pouze v lesích.
- Prací brtníka bylo vyřezání včelího díla i s medem, tzv. pláství.

Historie včelařství

V jednom roce se
odebíralo dílo se
zásobami v levé
části dutiny a
vdruhém roce,
v pravé části.

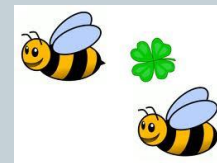
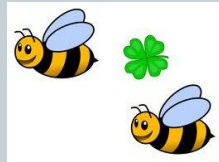
Včely během
roku dílo
vystavěly znovu a
tím docházelo k
pravidelné
obměně díla

Historie včelařství

- Už v prastarých dobách naši předkové zpracovávali med a připravovali oblíbený nápoj medovinu a z pláství vosk.
- Kromě hradů a zámků byly kláštery největšími odběrateli medoviny a vosku.
- Proto se brtníci velice často usazovali v lesích okolo klášterů.

Včelařství za Karla IV.

- Karel IV. diplomem z roku 1350 potvrdil včelařům dosavadní výhody a ve zlaté bule z roku 1356 byli včelaři připočítáni k lesním úředníkům.
- V roce 1350 Karel IV. také osvobodil brtníky celé římské říše od cla.
- Chov včel byl svobodný a krádeže se velmi přísně trestaly (useknutím ruky nebo i smrtí).

Včelaření za Marie Terezie

Marie Terezie byla osvícenstvím pro včelaření a za jejího panování bylo naše včelařství vzkříšeno. Aby ho povznesla, vydala v roce 1776 patenty, v nich uznala užitečnost včelařství, osvobodila včelaře od všelijakých poplatků a dávek z chovu včel a dovolila vykoupení desátku za mírnou náhradu. Každý mohl včely v libovolném množství chovat, kamkoli je vozit na pastvu a med i vosk bez překážky prodávat

Úly

- Původně brtníci dávali včely do úlů udělaných ze stromů, aby si v nich včely spíše zvykly.
- Vnitřek byl vydlabaný. Tyto úly se zvaly kláty, též špalky a brtě.
- Moderní úly vznikly teprve v 19. století.
- Na jejich výrobu se dříve používalo lipové dřevo.

Medomet

František Hruška v roce 1865 vynalezl medomet – zařízení na vymetání medu z plástů odstředivou silou bez jejich poškození.

Traduje se, že prý na tuto myšlenku přišel díky svému synovi, který jej navštívil při práci na včelíně a poprosil jej, aby mu dal do košíku pár plástů s medem. Když, syn odcházel ze včelína, všimnul si, že se ohání košíkem kolem sebe, protože jej pronásledovalo několik včel. Všimnul si také, že při prudkém kroužení košíku okolo těla, vystřikuje z plástů med.

Ať už jej k tomu přivedlo cokoliv, medomet byl tím posledním zásadním objevem pro včelaře.

Medomet

- František Hruška v roce 1865 vynalezl medomet – zařízení na vymetání medu z plástů odstředivou silou bez jejich poškození.
- Traduje se, že prý na tuto myšlenku přišel díky svému synovi, který jej navštívil při práci na včelíně a poprosil jej, aby mu dal do košíku pár plástů s medem.

Medomet

- Když, syn odcházel ze včelína, všimnul , že se jeho syn ohání košíkem kolem sebe, protože jej pronásledovalo několik včel.
- Všimnul si také, že jak při prudkém kroužení košíku okolo těla, vystřikuje z plástů med.
- Ať už jej k tomu přivedlo cokoliv, medomet byl tím posledním zásadním objevem

Pověry a zvyky

- Kdo najde mrtvou včelu, má ji políbit a do země pochovat.
- Kdo nosí při sobě kousek dřeva, na němž seděl roj, mívá štěstí.
- Včelař byl šťastný, když dostal roj na den sv. Medarda – patrona včelařů (8. 6.) a den sv. Jana Křtitele, včely získané v těchto dnech byly nazývány „Medardky“ nebo „Janovky“, tyto byly ceněny a považovány, že jsou pod zvláštní ochranou včelařských patronů.
- Za dřívějších časů neopomenul včelař obětovat Bohu na oltář nějaký vosk pro voskovice.

Včelař z Vrchotových Janovic

- Známým včelařem ve 2. pol. 19. stol. byl Matěj Balek, tkadlec ve Vrchotových Janovicích č. p. 30.
 - Již od útlého mládí přilnul celou duší ke včeličkám, jenž později byly jeho jedinou radostí a chloubou
- Měl veliký včelín, v němž bylo přes 80 úlů.
- Od předjaří do podzimu trávil celé dny ve včelíně.
 - V zimě tkalcoval, ale ani tehdy na včelařství nezapomínal, vozíval med do Prahy nebo vyráběl dobrou medovinu
 - Za kuřák mu sloužil starý plechový máz. Teprve později jej vyměnil za hliněný kuřák.
 - Zajímavé je, že se už před 150 lety zabýval chovem matek. Před jeho včelínem stál na památku z dřívějších dob úl, který se podobal neohrabanému medvědu, který opatroval jako „oko v hlavě“.

Včelaření na Voticku

V rodině Babických v Semtínku se včelařilo nejméně 4 generace. Včelín je nejstarší datovaný na Voticku.

Nyní je přenesen do muzea vesnických staveb ve Vysokém Chlumci.

